

Startside>Anlægelse af retssag>Hvor og hvordan>Sådan anlægger du en sag

Jak předložit věc soudu?

Tjekket

1 Musím podat návrh na zahájení soudního řízení nebo existuje jiná alternativa?

Každý má právo domáhat se u soudu ochrany práva, které bylo ohroženo nebo porušeno. Vždy je dobré pokusit se spor vyřešit nejprve smírnou cestou. Zároveň je možné využít i možností alternativního řešení sporu. V určitých oblastech soukromoprávních vztahů stát umožňuje, aby účastníci dotčeného právního vztahu svěřili právní spor jinému orgánu soukromé povahy. V České republice je zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, upraveno rozhodčí řízení. Výsledkem rozhodčího řízení je rozhodčí nález, který je pro obě strany sporu závazný a který má povahu exekučního titulu. Mediaci v netrestních věcech je upravena zákonem č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci). Pro další podrobnosti viz „Alternativní způsoby řešení sporů – Česká republika“.

I poté, co se na soud obrátíte, je možné, připouští-li to povaha věci, navrhnout soudu, aby provedl pokus o smír (viz § 67- 69 a § 99 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů). Schválený soudní smír má tytéž účinky jako pravomocný rozsudek. Zároveň je titulem pro soudní výkon (exekuci). Schválený soudní smír tvoří překážku věci rozhodnuté.

2 Jaké platí lhůty pro podání návrhu na zahájení soudního řízení?

Promlčecí lhůty se v jednotlivých případech liší, a proto je lépe obrátit se včas na právního poradce. Žalobu je třeba podat u příslušného soudu před uplynutím promlčecí lhůty (žaloba musí být ve lhůtě doručena soudu).

V případě promlčení uplynutím zákonem stanovené doby závazek dlužníka nezanikne, ale je oslaben. To znamená, že jej není možné vymoci, pokud dlužník promlčení namítne. Promlčení je obecně upraveno v § 609 – 653 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Obecná promlčecí lhůta je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé. Délka jednotlivých zvláštních promlčecích lhůt závisí na povaze uplatňovaných práv.

3 Musím zahájit soudní řízení v tomto členském státě?

Viz „Pravomoc soudů – Česká republika“.

4 Pokud ano, na jaký soud se musím v tomto členském státě obrátit, podle svého bydliště a bydliště odpůrce nebo na základě jiných kritérií místní příslušnosti v dané věci?

Příslušnost soudů se určuje podle pravidel místní, věcné a funkční příslušnosti.

Místní příslušnost vymezuje okruh působnosti jednotlivých soudů téhož druhu. Jde o určení, který konkrétní soud prvního stupně má určitou věc projednat a rozhodnout. Základní pravidla místní příslušnosti jsou obsažena v § 84 až 89a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Je však třeba vzít v úvahu, že v některých případech může být místní příslušnost upravena i přímo použitelným předpisem EU, který se použije přednostně před národním právem (viz některá ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, která neupravují pouze mezinárodní, ale také místní příslušnost), nelze tedy použít pravidla místní příslušnosti podle českého práva.

Místně příslušným soudem je obecný soud účastníka, proti němuž návrh směřuje (žalovaného), nestanoví-li zákon jinak. Obecným soudem je vždy okresní soud. Je-li věcně příslušný v prvním stupni krajský soud, je místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu se nachází obecný (okresní) soud účastníka. Směřuje-li návrh proti několika žalovaným, je místně příslušný obecný soud kteréhokoliv z nich.

Obecným soudem fyzické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má své bydliště, a nemá-li je, pak je jím soud, v jehož obvodu se zdržuje. Bydlištěm se rozumí místo, kde osoba bydlí v úmyslu zdržovat se zde trvale (není vyloučeno, aby takových míst bylo několik, a pak jsou obecným soudem všechny tyto soudy).

Obecným soudem fyzické osoby, která je podnikatelem, je ve věcech vyplývajících z podnikatelské činnosti okresní soud, v jehož obvodu má sídlo (sídlem je adresa zapsaná ve veřejném rejstříku); nemá-li sídlo, okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje. Kritériem pro určení obecného soudu právnické osoby je její sídlo (viz § 136 – 137 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Obecným soudem insolvenčního správce při výkonu jeho funkce je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo.

Speciální pravidla platí pro obecný soud státu (soud, v jehož obvodu má sídlo organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu, a nelze-li takto místně příslušný soud určit, soud, v jehož obvodu nastala skutečnost, která zakládá uplatněné právo), obce (soud, v jehož obvodu má obec své území) a vyššího územně samosprávného celku (soud, v jehož obvodu mají sídlo jeho orgány).

Nemá-li žalovaný, který je státním občanem České republiky, obecný soud vůbec nebo jej nemá v České republice, je příslušný soud, v jehož obvodu měl v České republice poslední známé bydliště. Proti tomu, kdo nemá jiný příslušný soud v České republice, je možné uplatnit majetková práva u soudu, v jehož obvodu má majetek.

Proti zahraniční osobě lze podat žalobu (návrh na zahájení řízení) i u soudu, v jehož obvodu je v České republice umístěn její závod nebo organizační složka jejího závodu.

Věcná příslušnost vymezuje okruh působnosti mezi jednotlivými druhy soudů, a to tak, že určuje, který soud věc rozhoduje v prvním stupni. Věcná příslušnost soudů je v občanském soudním řízení stanovena tak, že k řízení v prvním stupni jsou příslušné okresní soudy, nestanoví-li zákon výslovně, že jsou věcně příslušné krajské soudy nebo Nejvyšší soud ČR.

Funkční příslušnost vymezuje okruh působnosti soudů různého druhu účastných při projednávání téže věci po sobě v případech zahrnujících podání řádných a mimořádných opravných prostředků (jinak řečeno určuje, který soud rozhoduje o řádných a mimořádných opravných prostředcích).

5 Na který soud se musím v tomto členském státě obrátit podle předmětu žaloby a výše hodnoty sporu?

Jak již bylo uvedeno výše (viz otázka č. 4) je věcná příslušnost soudů v občanském soudním řízení stanovena tak, že k řízení v prvním stupni jsou zásadně příslušné okresní soudy.

K prolomení této zásady došlo ve prospěch krajských soudů, které projednávají a rozhodují věci vyjmenované v ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Jde především o rozhodování ve věcech, jež vzhledem ke své povaze vyžadují určitou specializaci, a ve věcech, jež jsou skutkově a právně obtížnější. Krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně

a) ve sporech o vzájemné vypořádání úhrady přeplatku na dávce důchodového pojištění, nemocenského pojištění, státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi a ve sporech o vzájemné vypořádání regresní náhrady zaplacené v důsledku vzniku nároku na dávku nemocenského pojištění,

b) ve sporech o určení nezákonnosti stávky nebo výluky,
c) ve sporech týkajících se cizího státu nebo osob požívajících diplomatických imunit a výsad, jestliže tyto spory patří do pravomoci soudů České republiky,
d) ve sporech o zrušení rozhodnutí rozhodce o plnění závazků z kolektivní smlouvy,
e) ve věcech vyplývajících z právních poměrů, které souvisejí se zakládáním obchodních korporací, ústavů, nadací a nadačních fondů, a ve sporech mezi obchodními korporacemi, jejich společníky nebo členy, jakož i mezi společníky nebo členy navzájem, vyplývají-li z účasti na obchodní korporaci,
f) ve sporech mezi obchodními korporacemi, jejich společníky nebo členy a členy jejich orgánů nebo likvidátory, jde-li o vztahy týkající se výkonu funkce členů orgánů nebo likvidace,
g) ve sporech vyplývajících z práva duševního vlastnictví,
h) ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním nebo nedovoleným omezením soutěže,
i) ve věcech ochrany názvu a pověsti právnické osoby,
j) ve sporech z finančního zajištění a sporech týkajících se směnek, šeků a investičních nástrojů,
k) ve sporech z obchodů na komoditní burze,
l) ve věcech jednání shromáždění společenství vlastníků a sporů z toho vzniklých s výjimkou sporů o příspěvky členů společenství vlastníků na správu domu a pozemku, sporů o zálohy na úhradu za služby a způsobu rozúčtování cen služeb,
m) ve věcech přeměn obchodních společností a družstev, včetně všech řízení o náhradě podle zvláštního právního předpisu,
n) ve sporech z koupě závodu, pachtu závodu nebo jeho části,
o) ve sporech ze smluv na stavební práce, které jsou nadlimitními veřejnými zakázkami, včetně dodávek nezbytných k provedení těchto smluv,
p) ve věcech zákonného ručení při porušení péče řádného hospodáře,
q) ve sporech vyplývajících z úpravy podnikatelských seskupení,
r) ve sporech o zajištění pohledávek věřitelů při snížení základního kapitálu obchodních společností nebo při snížení základního členského vkladu družstev.

Nejvyšší soud je v prvním a jediném stupni věcně příslušný k řízení o uznání cizího rozhodnutí ve věcech manželských (to se neuplatní při uznávání rozhodnutí z jiného členského státu EU, je-li aplikováno nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000) a ve věcech určení a popření rodičovství podle § 51 a 55 odst. 1 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

6 Mohu podat žalobu sám nebo musím pověřit prostředníka, právního zástupce?

V civilním řízení není v České republice obecně povinné zastoupení právním zástupcem.

Procesní způsobilost:

Každý může před soudem jako účastník samostatně právně jednat v tom rozsahu, v jakém je svéprávný (§ 20 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů). Plné procesní způsobilosti nabývá fyzická osoba dosažením zletilosti. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku. Před dosažením tohoto věku se zletilosti nabývá přiznáním svéprávnosti (viz § 37 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), nebo uzavřením manželství. V případě, že účastník řízení nemá plnou procesní způsobilost, musí být v řízení zastoupen. Procesně nezpůsobilá může také být zletilá osoba omezená ve svéprávnosti.

Zastoupení vzniká na základě zákona nebo z rozhodnutí státního orgánu (zákonné zastoupení) anebo na základě dohody o plné moci. Každý, kdo v řízení vystupuje jako zástupce účastníka, musí své zastoupení doložit.

Fyzická osoba, která nemůže před soudem jednat samostatně, musí být zastoupena svým zákonným zástupcem nebo opatrovníkem (§§ 22 - 23 a § 29an. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Účastník řízení (svéprávný) může být také zastoupen osobou, jež si zvolí, na základě plné moci (§ 24 - 28a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

7 Komu podávám návrh na zahájení řízení: v podatelně, v soudní kanceláři nebo na jiném pracovišti?

Žaloba (návrh na zahájení řízení) se podává k věcně, místně a funkčně příslušnému soudu. Jednotlivé adresy českých soudů je možné vyhledat na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/Soudy.aspx>

8 V jakém jazyce mohu návrh podat? Mohu jej podat ústně nebo musí být podán písemně? Mohu jej zaslat faxem nebo elektronickou poštou?

Účastníci mají v občanském soudním řízení rovné postavení a mají právo jednat před soudem ve svém mateřském jazyce (viz § 18 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů). Právo na jednání ve vlastní mateřštině před soudem je omezeno pouze na ústní jednání soudu a nevztahuje se na písemný styk soudu s účastníky a naopak. Návrh je tedy třeba podat v českém jazyce.

Návrh na zahájení řízení je možno učinit písemně (viz § 42 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů). Písemné podání se činí v listinné nebo elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě nebo telefaxem. Písemné podání obsahující návrh ve věci samé učiněné telefaxem nebo v elektronické podobě je třeba nejpozději do 3 dnů doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění. V případě podání v elektronické podobě podepsaného uznávaným elektronickým podpisem (podle zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů) nebo podání v elektronické podobě podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů) se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu.

Ústně do protokolu (viz § 14 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů) je možné učinit návrh na zahájení řízení a návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, jen jde-li o řízení, které lze zahájit i bez návrhu nebo jde-li o řízení o povolení uzavřít manželství, řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí, řízení o určení a popření rodičovství a řízení ve věcech osvojení. Každý okresní soud je povinen sepsat podání do protokolu a postoupit je bez průtahů příslušnému soudu. Takové podání má tytéž účinky, jakoby se stalo přímo u příslušného soudu.

9 Existují zvláštní žalobní formuláře, nebo pokud ne, jak jinak musím věc vyložit? Co vše musí žalobní návrh obsahovat?

Pro podání žaloby (návrhu na zahájení řízení) neexistují žádné předepsané tiskopisy. Žaloba (návrh na zahájení řízení) musí obsahovat obecné náležitosti (viz § 42 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů) a zvláštní náležitosti (viz § 79 odst. 1 občanského soudního řádu).

Mezi obecné náležitosti patří označení soudu, kterému je návrh určen, a označení toho, kdo návrh činí. Dále musí být z návrhu patrné, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsán a datován.

Mezi zvláštní náležitosti patří jméno, příjmení a bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla nebo identifikační čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, identifikační číslo, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá.

Pokud podání nemá stanovené náležitosti, případně je nesrozumitelné nebo neurčité, vyzve soud účastníka, aby tyto nedostatky ve stanovené lhůtě odstranil. Pokud se tak nestane a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne. K ostatním

podáním soud nepřihlíží, dokud nebudou řádně opravena nebo doplněna (viz § 43 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů). Podání je třeba předložit s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis, je-li to třeba (viz § 42 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

10 Musím hradit soudní poplatky? Pokud ano, kdy? Musím platit náklady právního zastoupení ihned od zahájení řízení?

Soudní poplatky se vybírají za řízení vedená před soudy České republiky, a to za úkony uvedené v sazebníku poplatků a za jednotlivé úkony prováděné soudy a úkony prováděné správou soudů. Výši těchto poplatků stanovuje zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Soudní poplatky jsou stanoveny buď pevnou částkou, nebo se určují procentní sazbou z hodnoty předmětu soudního řízení.

Řada věcí (hlavně nesporných) je od poplatku osvobozena. Mezi věci tzv. věcně osvobozené patří zejména záležitosti opatrovnické, osvojení, vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí atp. Taková řízení poplatkům vůbec nepodléhají.

Od poplatku jsou osobně osvobozeni navrhovatelé v řízení o určení výživného, o náhradu škody na zdraví, z pracovního úrazu a nemoci z povolání apod. Je-li žalobce v určitém řízení od poplatku takto osobně osvobozen a soud jeho žalobnímu návrhu vyhoví, zaplatí poplatek žalovaný.

Dále je možno přiznat tzv. individuální osvobození s ohledem na majetkové a sociální poměry účastníka řízení a konkrétní okolnosti projednávané věci. Pokud se žalobce nachází v hmotné nouzi z důvodu dlouhodobé nezaměstnanosti, vážné nemoci atp., může požádat soud o plné nebo částečné prominutí poplatků. Příslušná žádost by měla být připojena nejlépe již k návrhu žaloby. Při rozhodování o zproštění poplatkové povinnosti soud přihlíí k celkovým majetkovým, finančním a sociálním poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k povaze uplatněného nároku atd. Nesmí však jít o svévolné nebo zjevně bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva. Viz také „Právní pomoc - Česká republika“.

Podáním návrhu na zahájení řízení je poplatek splatný. Není-li zaplacen současně s podáním, soud vyzve účastníka, aby tento poplatek zaplatil, a zároveň jej poučí, že nebude-li poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, bude řízení zastaveno.

11 Mohu žádat o právní pomoc?

Viz „Právní pomoc - Česká republika“.

12 Kdy je můj návrh na zahájení řízení řádně podán? Dostanu úřední vyrozumění, zda byl můj žalobní návrh úplný, či nikoliv?

Soudní řízení je zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu (viz § 82 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů) nebo kdy bylo vydáno usnesení soudu, podle něhož se řízení zahajuje bez návrhu (viz § 13 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů). Tím, že žaloba (návrh na zahájení řízení) dojde soudu, je řízení zahájeno a soud neposílá zvláštní potvrzení o zahájení řízení. Pokud se podává žaloba (návrh na zahájení řízení) osobně v podatelně u soudu, je možné nechat si potvrdit razítkem kopii žaloby.

Má-li podání nedostatky (nemá stanovené náležitosti, případně je neurčité nebo nesrozumitelné), vyzve soud účastníka k jejich odstranění. V případě, že by tyto nedostatky nebyly odstraněny v soudem stanovené lhůtě a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne a řízení zastaví.

13 Dostanu přesné údaje o časovém harmonogramu navazujících kroků (např. o lhůtě pro přijetí žalobního návrhu)?

Jakmile bylo řízení zahájeno, postupuje v něm soud i bez dalších návrhů tak, aby věc byla co nejrychleji projednána a rozhodnuta (viz § 100 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů). Soud je povinen doručit žalobu (návrh na zahájení řízení) i ostatním účastníkům řízení do vlastních rukou (viz § 79 odst. 3 občanského soudního řádu). V průběhu řízení poučuje soud účastníky řízení o jejich jednotlivých právech a povinnostech. V případě potřeby vykonat určitý procesní úkon stanoví soud lhůtu, do které je tak třeba učinit.

Účastníci a jejich zástupci mají právo nahlížet do soudního spisu, s výjimkou protokolu o hlasování, a činit si z něho výpisy a opisy. Každému, kdo na tom má právní zájem nebo kdo pro to má vážné důvody, předseda senátu na žádost povolí, aby nahlédl do spisu a aby si z něho učinil výpisy nebo opisy, ledaže jde o spis, o němž právní předpisy stanoví, že jeho obsah musí zůstat utajen (viz § 44 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

Poslední aktualizace: 12/10/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.